

Marin GHERMAN, doctor în drept, conferențiar universitar,
Șef al Catedrei „Investigații operative” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

CRIMINALITATEA ITINERANTĂ ÎN STATELE-MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE

„Ignoranța este mama tuturor crimelor.”
Honoré de Balzac

Este normal să nu lași societatea să se dezvolte haotic, iar pentru asta este nevoie să studiezi în mod aprofundat toate fenomenele sociale, iar unul deosebit de important îl constituia elementul cauză, pentru că elementul efect îl trăiam, iar pentru a-l înlătura, era necesar să parcurgem drumul înapoi, să cercetăm cauza pe care să încercăm s-o înlăturăm.

Pornind de la etimologia cuvântului „itinerant”, care provine de la cuvântul francez „itinérant”, aceasta ar avea semnificația de a se deplasa în cadrul activității sale sau care se deplasează dintr-un loc în alt loc pentru a desfășura o anumită activitate, fie pentru a exercita o anumită profesiune [1].

Grupările itinerante sau criminalitatea itinerantă își face apariția la finele anilor '90-începutul anilor 2000, urmare constatării unor grupări din Europa de Est și Europa Centrală, fiind responsabili de furturi în serie din locuințe, centre comerciale, întreprinderi, precum și furturi de vehicule [2].

Modurile de operare a grupărilor criminale itinerante demonstau că membrii acestora erau bine organizați și aveau metode particulare de lucru. Activitatea acestora demonstra un interes sporit pentru bani și bunuri care proveneau din activitatea ilegală.

Sentimentul de nesiguranță al cetățenilor statelor-membre UE devenea tot mai mare, iar poliția urma să întreprindă măsuri de contracarare a acestui fenomen.

În acest sens, multe dintre statele-membre ale UE au luat decizii de a reglementa în planurile și documentele lor sectoriale privind asigurarea securității prevederi legale de luptă împotriva criminalității itinerante.

Drept exemplu, autoritățile belgiene, prin Declarația politică din 22 martie 2007 a miniștrilor de Interne și Justiției, sub coordonarea prim-ministrului, a definit noțiunea de „autori itineranți” și diferite fenomene criminale, fiind stabilită și concepția generală a securității.

Reieșind din particularitatea de „itinerant” și lipsa frontierelor în spațiul Uniunii Europene, autorii criminalității itinerante exportau această criminalitate și în alte state, ținând cont de raportul cost-beneficiu.

Astfel, autoritățile polițienești ale statelor afectate de acest fenomen transmiteau experiența proprie autorităților competente ale altor state, unde exportul acestui fenomen se resimțea.

Mai târziu, conceptul de criminalitate itinerantă sau de grupări de autori itineranți a evoluat simțitor și în practică, fiind reactualizată și definiția acestui concept. Astfel, la categoria criminalității itinerante se atribuiau și faptele ilicite săvârșite prin *skimming*, inclusiv furturile săvârșite în grupări organizate.

Potrivit conceptului „criminalitate itinerantă” cu care operează autoritățile poliției federale belgiene, această este definită a fi: „un grup de autori itineranți sau asociație de răufăcători care: comit sistematic furturi din locuințe, din întreprinderi sau din centre comerciale, inclusiv furturi de echipamente, de metale, vehicule de construcții (șantier); membrii cărora sunt în mod prioritar de origine din țările de Europei de Est sau care fac parte din grupuri de autori sedentari; care operează sau dirijează din străinătate sau din aglomerații mari; care comit un număr important de fapte pe o parte dintr-un teritoriu relativ mare, și care pot să recurgă și la atragerea minorilor”.

Totodată, definirea generică a conceptului „criminalitate itinerantă” nu exclude atribuirea acestui fenomen și altor fapte precum utilizarea armei de foc, furtul documentelor de valoare, *skimming* sau altele.

În unele state europene, precum Franța, în cadrul poliției/ jandarmeriei naționale există servicii specializate abilitate în contracararea acestui fenomen numit „criminalitatea itinerantă”.

Astfel, în cadrul jandarmeriei franceze a fost creat oficiul de luptă împotriva delincvenței itinerante.

Potrivit competenței oferite prin legislație și regulamentele interne, acest oficiu are menirea de a-și da concursul în cazul spargerilor de bancomate sau alte distribuitoare automatizate, furturile din locuințe și de metale, escrocheriile însoțite de sau fără de violență în cadrul grupărilor organizate, agresiunile comise împotriva persoanelor în etate.

Constatările ne impun să conchidem că fenomenul „criminalității itinerante” este specific statelor care sunt suprapopulate și sunt sursa imigrației.

Deseori, problema criminalității itinerante rămâne un subiect sensibil pentru reuniunile de nivel înalt ale înalților demnitari ai statelor-membre UE[2].

În statele-membre UE, fenomenului criminalității itinerante îi sunt specifice următoarele:

– fenomen orientat în scopul acaparării de bunuri, autorii și coautorii grupărilor criminale itinerante sunt activi, natura, formele de apariție și metodele criminale de activitate sunt specifice.

În ceea ce privește natura apariției grupărilor criminale itinerante, percepția organelor de drept ale statelor-membre UE se limitează la constatările potrivit cărora autorii acestor grupări sunt cetățeni ai fostului bloc din Est și autorii sedentari[4]. În acest sens, studiile statistice ale autorităților belgiene fac distincție între cetățenii Europei de Est care sunt implicați în grupările criminale itinerante. Potrivit acestora, ei îi divizează în două categorii: *prima* – cei care au intenția criminală din momentul intrării pe teritoriul unui stat în scopul acaparării de bunuri, care ulterior se retrag, fiind deseori dirijați în activitatea lor de complici de pe teritoriul țării de origine și care rămân pe teritoriul unui stat de la câteva săptămâni până la câteva luni; *a doua* – cei care au intenția de a-și schimba domiciliul, dar

rămași în situație de ședere ilegală sau chiar legală, dar fără mijloace de existență sunt racolați sau să se avânte în criminalitatea itinerantă.

Ținând cont de metodele de activitate criminală a autorilor acestor grupuri, este important de a menționa că de cele mai dese ori, acești criminali staționează în localitățile aglomerate sau în orașele mari. Un alt aspect al modului de operare este acela că faptele ilicite comise de către aceștia sunt nu în imediata apropiere, ci parcurg distanțe importante pentru a comite infracțiuni. Potrivit regulilor clasice, bunurile sustrase sunt direcționate ulterior spre țările de origine ale infractorilor. În alte cazuri, bunurile furate sunt deseori revândute diferitor persoane.

Tehnicile și modalitățile de operare a infractorilor denotă că în prealabil infractorii sunt bine instruiți, iar rolurile și sarcinile sunt bine repartizate până a trece la etapa de executare.

Deseori în cazul furturilor din locuințe, pregătirea se limitează la experiențe anterioare și, de regulă, se comit inopinat, după o scurtă observație a domiciliului victimei.

Potrivit metodelor de operare, autorii itineranți evită contactele cu victima, pentru a nu putea fi recunoscuți.

Bunurile sustrase, de regulă, sunt bunuri mobile, care pot fi ușor transportate. O altă particularitate este ca bunurile furate să fie posibil ușor revândute pe piața neagră și la un preț bun.

În cazul grupărilor criminale itinerante, acestea sunt orientate în particular pentru sustragerea bijuteriilor, materialului informatic sau obiectelor de lux.

Deseori metodele autorilor grupărilor criminale itinerante se adaptează în funcție de metodele și mijloacele de acțiune ale organelor de poliție.

Utilizarea numelor false sau aliasuri-lor nu sunt proprii infractorilor, dar în pofida acestui fapt ei le utilizează în mod sistematic.

Utilizarea numelor false le permite să se eschiveze de la controale sau în cazul încarcerărilor și condamnărilor face imposibil stabilirea identității reale a individului.

Implicarea repetată a infractorilor în diferite dosare judiciare îi fac pe infractori acestui tip de criminalitate să învețe mult din metodele polițienesti, astfel renunțând ulterior la telefonie, parcând automobile furate la distanțe adiacente locurilor unde își au domiciliul sau în alte cartiere, evitând contactul cu organele de forță.

În cazul grupărilor sedentare a le criminalilor itineranți, aceștia apelează deseori la recrutarea minorilor în activitatea ilicită[5]. De cele mai dese ori, minorii sunt reținuți în flagrant delict, dar din moment ce revin la libertate practica la meseria veche.

Perchezițiile și interceptarea convorbirilor telefonice devin inutile din cauza particularității că autorii se deplasează frecvent dintr-un loc în altul și din cauza că infractorii renunță la utilizarea telefoniei mobile.

Câteodată, se constată că înșiși minorii sunt implicați în contraobservații, pentru facilitarea comiterii infracțiunilor.

Potrivit unor surse și date statistice[6], principale țări de origine ale autorilor criminalității itinerante sunt preponderent Serbia și România[7], iar în unele cazuri datele fac referință și la cetățenii moldoveni care se prezintă cu naționalitate română. Bulgaria constituie și ea o sursă de origine a infractorilor itineranți în cazurile skimming-lor ca specific al criminalității itinerante.

Potrivit altor date, reprezentanți ai grupărilor criminale itinerante sunt și cei care provin din Țările Baltice[8], comitând atacuri violente, mai ales asupra magazinelor de bijuterii și față de acțiunile cărora se impune un răspuns la nivel european.

Politica de securitate a multor state-membre UE implică lupta împotriva criminalității itinerante.

Succesul gestionării acestui fenomen depinde de cunoașterea particularităților fenomenului, metodele și tacticile utilizate de infractori, cooperarea transfrontalieră, schimbul de informații eficient, cunoașterea modurilor de operare, dar nu mai puțin important de măsurile de prevenție.

O soluție importantă în contextul evoluției și diversificării criminalității itinerante este recunoașterea noilor tendințe de dezvoltare a criminalității itinerante și informarea reciprocă a celor interesați.

Un element important în gestionarea răspândirii fenomenului menționat este stabilirea unor politici de securitate și acțiuni concrete pentru centrele sau regiunile cele mai afectate (deseori cele mai aglomerate).

Pornind de la ideea că responsabilitatea trebuie să fie partajată între toți actorii antrenați în contracararea fenomenului criminalității itinerante, este important de a eficientiza mecanismul de conlucrare și de schimb de informații reciproc.

O particularitate distinctă a politicii de securitate consistă în cooperarea în parteneriat cu cetățenii, întreprinderile și organele similare ale altor state.

Accentul în cazul investigațiilor trebuie să se axeze atât pe faptele comise de nelegiuitori, cât și pe organizațiile sau grupările criminale itinerante. Acest principiu impune în mod necondiționat schimbul permanent de informații. Acțiunile organelor de poliție trebuie să se extindă de la cei care organizează, desfășoară observații, execută până la cei care sunt implicați în ascunderea bunurilor provenite din activitatea ilicită.

Un aspect de neglijat i se atribuie organelor de constatare a faptelor comise, de calitatea constatărilor la locul faptei depinzând și identificarea autorilor.

Fluxul eficient de informații trebuie să permită diferitor servicii polițienești să întreprindă în cooperare acțiuni de depistare a infractorilor.

Astfel, în majoritatea statelor europene există centre de informații care sunt

considerate cruciale în activitatea cotidiană.

Minorii în calitate de sursă pentru criminalitatea itinerantă rămân o preocupare majoră a multor state. Din aceste considerente, statele încurajează, potrivit politicilor lor de securitate, să fie întreprinse acțiuni pentru a descuraja oferta și a familiariza persoanele vulnerabile cu riscurile acestui fenomen.

În consecință, societatea este într-un ritm de dezvoltare rapidă datorită informatizării și mobilității și chiar extinderii spațiului Uniunii Europene. Libera circulație în acest spațiu, pe de o parte, creează avantaje, dar pe de altă parte, impune întregii comunității europene să contribuie eficient și real la propagarea securității și valorilor umane.

În acest sens, evoluția societății pe plan extern condiționează adaptarea politici de securitate în funcție de tendințele criminalității și de amenințările sale.

Bibliografie:

1. Dicționar explicativ (Dex online), 1998.
2. *L'approche des groupes d'auteurs itinérantes, les défis renouvelés*, ediția 2010, <http://www.polfed-fedpol.be>
3. Reuniunea statelor G6 de la Paris: Schengen, criminalitatea itinerantă și azilul www.interieur.gouv.fr
4. *L'approche des groupes d'auteurs itinérantes, les défis renouvelés*, ediția 2010.
5. L. Paulussen, *Raport strategic privind grupările autorilor sedentari*, Bruxelles, Poliția Judiciară Federală.
6. *L'approche des groupes d'auteurs itinérantes, les défis renouvelés*, ediția 2010, p. 15 <http://www.polfed-fedpol.be>
7. <http://www.avocatura.com>. Potrivit Avocatură, Justiție fără Secrete, românii au fost implicați în 28% din cazurile de criminalitate itinerantă comise în Belgia, în anul 2010, ei fiind urmați de sârbi (7%), bulgari (6%) și lituanieni (6%).
8. <http://www.sroscas.ro>